

AB Sürecinde Türkiye

Erinç Yeldan, 1 Haziran 2005

Önümde *Ekonomik Entegrasyon Dergisi*'nin son sayısı var. Uluslararası iktisat ve ticari birliktelikler konuları üzerine yapılan teknik çalışmaların yayımlandığı söz konusu dergide Miroslav Jovanovic imzalı bir araştırma * dikkat çekici. “AB’nin Doğuya Genişlemesi: Karışık bir Son Oyun mu, Yoksa Sürekli Bir Yanılsama mı?” başlıklı makalede yazar, AB’deki son genişleme sürecinin iktisadi boyutlarını irdeledikten sonra sözü Türkiye’nin olası üyeliğine getiriyor ve şu tespitleri yapıyor: (1) Bildiğimiz anlamıyla Avrupa Birliği artık sona ermiştir; (2) Türkiye eğer “Avrupa’lı kimliğini” ispat etmek istiyorsa yakın tarihi ile yüzleşmeli ve (Almanya’nın yapmış olduğu gibi) Ermeni soykırımını tanımalı; (3) Osmanlı’dan beri sürdürdüğü “genişlemeci” siyasetine son vermeli; (4) Kıbrıs’tan tüm askerlerini çekmeli ve yasa dışı el koyduğu varlıkları iade etmeli; ve (5) Kürt “azınlığa” yönelik siyasetini yumuşatmalıdır. Ve nihayet, (6) Türkiye’de bölgeselleşme ve özerklik konusunda güçlü istekler bulunmaktadır ve Suriye, İran, Irak gibi ülkelerle komşu olan Türkiye’nin sınır güvenliğini sağlamak çok maliyetlidir.

Avrupa Birliği Ekonomik Komisyonu üyesi sayın Jovanovic’in, son derece teknik iktisadi çalışmaların yayınlanmakta olduğu uluslararası bir iktisat dergisinde, Türkiye’nin üyelik müzakerelerini sadece “siyasi” değişkenler açısından analiz etmesi kuşkusuz yadırganacak bir durumdur. Ancak, konunun özüne inildiğinde de Türkiye’nin AB üyeliğine giden yolun artık “iktisadi” bir konu olmaktan çıktığı, giderek “siyasi” bir sorun olarak değerlendirilmekte olduğu açıkça görülmektedir.

Fransa’nın Pazar günü almış olduğu “AB Anayasa’sına hayır” oyu bir çok kesim tarafından “Türkiye’nin AB üyeliğine hayır” olarak değerlendirilmektedir. Sonbaharda olası bir genel seçim sürecine girmesi beklenen Almanya’da da Türkiye’nin tam üyeliğine sıcak bakmayan Hıristiyan Demokratların iktidara gelme olasılığı, Türkiye’nin iktisat gündemini karamsarlaştırmaktadır. Durgunluk ve işsizlik kısılcısından kurtulamayan Fransa ve Almanya, bir yandan krizin faturasını Türkiye’nin ucuz işgücü fazlasına yıkmak isterken, diğer yandan da Türkiye’ye siyasi bir şantaj uygulamayı planlamaktadır.

Öte yandan Türkiye, ekonomik istikrar ve kalkınma stratejisini (?) tamamen AB üyeliği müzakere sürecine ve IMF programının uygulanmasına endekslemiş durumdadır. “İki kurumsal çapa” diye anılan bu süreçte, Türkiye özgün büyüme ve kalkınma hedeflerini yitirmiş ve geleceğini bütünüyle yabancı sermaye yatırımları beklentisine indirgemiş görünümündedir. Türkiye’nin bütün yapması gereken “beklentileri olumlu idare etmek” ve önüne sunulan “ev ödevlerini” yerine getirmekten ibarettir.

Bu konuda IMF'ye sunulan 26 Nisan tarihli *Niyet Mektubu*'nun yaklaşımı son derece çarpıcıdır. Örneğin *Mektubun* 32 ve 33. paragrafları, "Türkiye'nin uzun dönemli büyüme stratejisini" tartışmaktadır. Burada "yatırım" sözcüğü sadece "yabancı sermayeyi teşvik ve özelleştirmeler" bağlamında yer almakta; "tasarruf" sözcüğü ise hiç telaffuz edilmemektedir. Türkiye'nin büyüme sürecinde ulusal tasarruf kavramı artık gündemden çıkartılmış gözükmemektedir.

Türkiye'nin AB üyeliğine ilişkin müzakerelerin on-onbeş yıl sürmesi beklenmektedir. Bu süre içinde sürekli olarak "beklentilerin olumlu idaresi" ve "Bugün AB ve IMF için ne yaptın?" soruları ile oyalanacak olan Türkiye'nin geleceği, ulusal ve uluslararası spekülâtorlerin kaprislerine terkedilmiş durumdadır.

* Miroslav Jovanovic (2004) "Eastern Enlargement of the EU: A Topsy-Turvy Endgame or Permanent Disillusionment?" *Journal of Economic Integration*, Cilt 19, No 4, sf: 830-868.